U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Ivo Pospíšila, soudce JUDr. Josefa Baxy a soudkyně JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobce: **G. T. A. T. C.**, zastoupen Mgr. Tomášem Verčimákem, advokátem se sídlem 28. října 1001/3, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo zahraničních věcí**, se sídlem Hradčanské náměstí 5, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 10. 2021, č. j. 312219/2021-VO, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 31. 8. 2022, č. j. 41 A 31/2021-69,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovaný **je povinen** uhradit žalobci k rukám jeho zástupce, advokáta Mgr. Tomáše Verčimáka, na náhradě nákladů řízení částku ve výši **6 800 Kč**, a to do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

IV. Žalovanému **se vrací** soudní poplatek za kasační stížnost ve výši **5 000 Kč**, který mu bude vyplacen z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů ode dne právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce podal v pořadí druhou žádost o krátkodobé schengenské vízum na Velvyslanectví v Dillí (dále jen „správní orgán I. stupně“), kterou správní orgán I. stupně zamítl. Žalobce se dopustil obcházení zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, tím, že účelově uzavřel sňatek s občankou EU, paní R. Ř., ve smyslu § 20 odst. 5 písm. e) tohoto zákona a nemá v úmyslu s ní sdílet společný rodinný život. Žalobce podal žádost o nové posouzení důvodů neudělení víza, kterou žalovaný zamítl. Proti tomuto rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu, které Krajský soud v Brně vyhověl rozsudkem ze dne 17. 3. 2021, č. j. 41 A 55/2020-66, a zrušil

rozhodnutí žalovaného i správního orgánu I. stupně, neboť shledal, že závěr o účelovosti sňatku neměl dostatečnou oporu ve správním spisu. Správní orgán I. stupně v navazujícím řízení žádost opětovně a ze stejného důvodu zamítl a následně i žalovaný zamítl žádost o nové posouzení důvodů neudělení víza rozhodnutím označeným v záhlaví.

[2] Proti tomuto rozhodnutí žalovaného podal žalobce novou žalobu u Krajského soudu v Brně, který napadeným rozsudkem rozhodnutí žalovaného i rozhodnutí správního orgánu I. stupně znovu zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Opětovně konstatoval, že správní orgány ani tentokrát neprokázaly, že by žalobce uzavřel manželství, aniž by měl v úmyslu vést společný život se svou manželkou. Neztotožnil se tedy se správními orgány, že lze dospět k závěru o účelovosti manželství na základě okolností uzavření sňatku, počtu jejich setkání, jazykové bariéry, věkového rozdílu manželů a také na základě skutečnosti, že žalobce o vízum žádal opakovaně na základě dvou různých cestovních dokladů a neúspěšně se pokoušel získat vízum do Francie nebo povolení k pobytu v Rumunsku.

[3] Žalobce podle krajského soudu prokázal trvání vztahu před uzavřením manželství (s manželkou se znají již od roku 2016 a poprvé se viděli v červenci 2017, tedy dva roky před svatbou). Žalovaný však nemůže přistupovat k hodnocení délky vztahu pouze pohledem počtu dní, které manželé společně strávili před svatbou a po ní. Nadto, účelovost manželství nelze hodnotit pouze ke dni vzniku manželství, ale je třeba vztahy mezi manželi posuzovat i po dobu správního řízení až do rozhodnutí žalovaného. Krajský soud přitom shledal jako pochopitelné vysvětlení nízké četnosti návštěv to, že cestování bylo ztíženo kvůli pandemii Covid-19. Mezitím však manželé prohlubovali svůj vztah na dálku. Manželé naopak mají potřebu vzájemně komunikovat a je zřejmé, že si rozumí. Doložená komunikace v angličtině potvrzuje pouze nižší úroveň znalosti tohoto jazyka, neprokazuje však existenci jazykové bariéry, která by manželům znemožňovala plnohodnotně udržovat jejich vztah, dokáží řešit i problémy ve vztahu. Kromě toho manželé dokládali, že se snaží učit alespoň základy jazyka svého protějšku.

[4] Podle krajského soudu manželům nelze vytýkat ani to, že spolu doposud nevedli společnou domácnost. Skutečnost, že pár společnou domácnost v zemi jednoho z nich před svatbou, resp. před podáním žádosti o vízum, nevedl, není negativním indikativním kritériem svědčícím o úmyslu obejít zákon. Manželka žalobce v řízení vysvětlovala, z jakých důvodů nechce žít na Srí Lance. Z práva na respektování soukromého a rodinného života nevyplývá všeobecný závazek státu respektovat volbu osob ohledně země jejich společného života, avšak žalobci coby manželovi občanky ČR náleží právo ke vstupu na území, včetně práva za tímto účelem získat vízum.

[5] Krajský soud pak nespatřoval jako účelový postup ani to, že žalobce žádal o víza na základě dvou různých cestovních dokladů, nebo že se také neúspěšně pokoušel získat krátkodobé schengenské vízum prostřednictvím francouzské ambasády či povolení k pobytu v Rumunsku. Žalobcův postup vypovídá maximálně o jeho snaze jakoukoliv cestou získat vízum do Evropy, aby zde mohl žít s manželkou. Na rozdíl od žalovaného nespatřoval krajský soud relevanci v tom, že žalobce nezná českou historii a české reálie. Zákon o pobytu cizinců ve vztahu k žádnému pobytovému oprávnění nevyžaduje po cizincích znalost českých reálií.

II. Obsah kasační stížnosti, reakce krajského soudu a vyjádření žalobce

[6] Žalovaný (dále jen „stěžovatel“) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Nesouhlasí totiž se závěrem krajského soudu, že žalobce neuzavřel sňatek se svou manželkou výlučně účelově, a naopak se domnívá, že skutkový závěr o účelovosti manželství vyplývá ze správního spisu. Stěžovatel současně připustil, že v posuzované věci nelze shledat přesah jeho vlastních zájmů, natož přesah svým významem podstatný.

[7] Stěžovatel má za to, že respektoval tzv. indikativní kritéria vyplývající ze Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě KOM/2009/313 o pokynech pro lepší provádění a uplatňování směrnice 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států (dále jen „příručka Komise“). Nespoléhal se přitom pouze na jediné indikativní kritérium, ale zohlednil všechny okolnosti projednávaného případu. Splnil také povinnost posuzovat účelovost manželství nejen ke dni vzniku manželství, ale i po dobu správního řízení až do rozhodnutí stěžovatele. Trvá však na tom, že k vývoji vztahu mezi manželi nedocházelo, neboť se od roku 2019 neviděli. Tvrzení krajského soudu, že manželům nelze vytýkat, že spolu dosud nevedli společnou domácnost, je v rozporu s judikaturou Nejvyššího správního soudu (viz rozsudek ze dne 23. 11. 2017, č. j. 7 Azs 326/2017-21, a ze dne 7. 6. 2018, č. j. 9 Azs 410/2017-96). Manželé naopak měli možnost vést společný život v zemi původu žalobce či jiné třetí zemi a podle rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Gül proti Švýcarsku*, stížnost č. 23218/94, čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod neukládá státu všeobecný závazek respektovat volbu dotčených osob ohledně země jejich společného pobytu.

[8] Stěžovatel dále polemizoval s hodnocením skutkových okolností a z nich vyvozených právních závěrů krajským soudem. Odkázal na usnesení kasačního soudu ze dne 19. 10. 2022, č. j. 6 Azs 389/2021-40, podle něhož je dostatečně zjištěn skutkový stav, pokud ve věci bez důvodných pochybností vyplynulo, že manželství bylo uzavřeno převážně za účelem získání pobytového oprávnění, na které by žadatel jinak neměl nárok. Stěžovatel trvá na tom, že účelovost lze spatřovat v jednání žalobce, který žádal o víza na základě dvou různých cestovních dokladů a neúspěšně se pokoušel získat vízum prostřednictvím francouzské ambasády či povolení k pobytu v Rumunsku. Nadále také považuje za přiměřené vyžadovat po žalobci znalost českých reálií a konečně trvá na tom, že manželé neovládají angličtinu na takové úrovni, aby mohla být jejich společným komunikačním prostředkem.

[9] Krajský soud dle stěžovatele rozhodl nezákonně bez nařízení jednání ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s., neboť dle webových stránek *portal.justice.cz* se jeví, jako by ústní jednání proběhlo. U věci je zde uvedeno, že krajský soud nařídil jednání ve věci, které proběhlo v jednací síni 138, Rooseveltova ul. I. patro dne 31. 8. 2022 ve 14:00. Současně krajský soud nevyhověl žádosti o provedení ústního jednání ani ve skutkově obdobné věci (viz rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 17. 3. 2021, č. j. 41 A 55/2020-66).

[10] Konečně stěžovatel vyjádřil pochybnosti nad dodržováním rozvrhu práce krajského soudu. K vízovým sporům, ve kterých je stěžovatel jednou ze stran, je opakovaně přidělován samosoudce JUDr. Martin Kopa. Je proto dán důvod pochybovat o nepodjatosti tohoto soudce, resp. funkčnosti rozvrhu práce. Příkladem opakovaného rozhodování samosoudce jsou řízení vedená pod sp. zn. 41 A 31/2021, sp. zn. 41 A 55/2020 či sp. zn. 41 A 17/2021.

[11] Krajský soud se v přípisu, jehož přílohou byl vyžádaný soudní spis, vyjádřil k některým námitkám stěžovatele. Dne 31. 8. 2022 se konalo toliko vyhlášení rozsudku, který se vyhlašuje vždy veřejně. Soud je nařídil předem a informaci o vyhlášení rozsudku nechal zveřejnit na portálu *Infosoud*. Nešlo tedy o jednání ve smyslu § 49 odst. 1 až 9 s. ř. s. Dále krajský soud odkázal na relevantní znění rozvrhu práce, přičemž v projednávané věci se uplatnilo dlouhodobé pravidlo, dle kterého napadne-li znovu žaloba ve věci, v níž bylo dříve krajským soudem vydáno zrušující rozhodnutí, přidělí se taková žaloba soudnímu oddělení, v němž bylo vydáno předchozí zrušující rozhodnutí. Projednávaná věc navazovala na zrušující rozsudek ze dne 17. 3. 2021, č. j. 41 A 55/2020-66, který stěžovatel nenapadl kasační stížností, a nová žaloba byla proto přidělena opět témuž samosoudci.

[12] Žalobce ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že napadený rozsudek je zákonný, přezkoumatelný, srozumitelný, logický, nevykazuje žádné závažné vady a krajský soud se vyčerpávajícím a přehledným způsobem vypořádal s uplatněnými žalobními body. Stěžovatel si doposud zkratkovitě vybírá pouze dílčí „střípky“ ze spisu o životě žalobce a jeho manželky, které nemusí vyznívat ve prospěch vyhovění vízové žádosti, zásadním způsobem je sám domýšlí a dotváří z nich závěr o údajné účelovosti manželství žalobce.

[13] Žalobce naopak doložil, že společně s manželkou vlastní byt v Brně, s manželkou komunikuje v angličtině na denní bázi. Pohovor s ním byl veden za účelem získání víza, nikoli za účelem složení státní zkoušky z anglického jazyka. Na všechny otázky řádně odpověděl, přestože doposud neměl podobnou zkušenost s úředníky. Žalobce se učí základy češtiny a jeho manželka základy sinhálštiny a při přesunu do ČR bude žalobce více motivován prohloubit český jazyk a znalosti o českých reáliích. Podání žádosti prostřednictvím francouzského velvyslanectví žalobci doporučil v době pandemie Covid-19 tehdejší ředitel vízového odboru stěžovatele D. N..

[14] Nepřípadné je pak podle žalobce zpochybnění integrity soudce či zákonného postupu krajského soudu v přidělení věci; ostatně dvě ze stěžovatelem zmíněných věcí jsou právě věci žalobce.

[15] Z výše uvedených důvodů proto žalobce navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl pro nepřijatelnost, či zamítl jako nedůvodnou.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[16] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Kasační stížnost je podána včas, oprávněnou osobou a je přípustná. Jedná se však o věc, v níž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce,

a v souladu s § 104a odst. 1 s. ř. s. je proto nejprve nutné posoudit, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního kasační soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž vymezil podmínky, za kterých je kasační stížnost přijatelná. O přijatelnou kasační stížnost se dle tohoto rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; 4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[17] Ve věci stěžovatele však tyto podmínky splněny nejsou, což ostatně připouští i samotný stěžovatel. Kasační námitky směřují toliko k překonání hodnocení skutkových okolností a z nich dovozených právních závěrů krajským soudem. To však k přijatelnosti kasační stížnosti nedostačuje.

[18] Mezi stranami je sporné, zda správní orgány prokázaly účelovost manželství žalobce s paní Ř.. Je totiž povinností správních orgánů na základě řádných skutkových zjištění jednoznačně prokázat jednak to, že výlučným účelem sňatku bylo získání výhodnějšího pobytového oprávnění, a také to, že manželé nemají a neměli v plánu vést společně manželský život. Toto důkazní břemeno leží výlučně na správních orgánech. V případě, že správní orgány pojmou pochybnosti o možné účelovosti manželství a ani po provedeném šetření se je nepodaří odstranit, vízum musí udělit (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2015, č. j. 4 Azs 228/2015-40, nebo ze dne 26. 9. 2018, č. j. 10 Azs 68/2018-39). Toto posouzení je přitom skutkovou otázkou (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 10. 2013, č. j. 1 As 58/2013-43). Převážná část kasační argumentace stěžovatele se pokouší vyvracet zdůvodnění krajského soudu, proč správní orgány důkazní břemeno stran účelovosti manželství neunesly. Snaží se polemizovat s hodnocením krajského soudu stran vývoje manželství po uzavření sňatku, opatření nového cestovního dokladu žalobcem, znalosti anglického jazyka ze strany obou manželů i českých reálií ze strany žalobce. Krajský soud nicméně vysvětlil, proč tyto aspekty nemohou vést k závěru o účelovosti manželství, a stěžovatel v kasační stížnosti netvrdil nic, co by jeho odůvodnění vyvracelo.

[19] V příručce Komise, na kterou odkázal i stěžovatel v kasační stížnosti, je účelový sňatek definován jako sňatek, jehož výlučným účelem bylo získání pobytu na území EU, a konstantní judikatura je se závěry Komise souladná (viz např. rozsudek ze dne 9. 12. 2015, č. j. 4 Azs 228/2015-40, ze dne 7. 6. 2018, č. j. 9 Azs 410/2017-96, či ze dne 13. 10. 2022, č. j. 6 Azs 141/2021-34). Na tom nic nemění ani odkaz stěžovatele na usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Azs 389/2021-40, které je ve světle výše zmíněné konstantní judikatury ojedinělé, jestliže v jediné větě (bod 15) připouští, aby žalovaný prokázal uzavření manželství toliko převážně za účelem získání pobytového oprávnění, nikoli že se musí jednat o účel výlučný. Zbývající část odůvodnění usnesení je však s výše zmíněnou judikaturou souladná.

[20] Napadený rozsudek není rozporný ani s další odkazovanou judikaturou Nejvyššího správního soudu (rozsudek ze dne 23. 11. 2017, č. j. 7 Azs 326/2017-21, a ze dne 7. 6. 2018, č. j. 9 Azs 410/2017-96), ze které má snad dle stěžovatele vyplývat, že nevedení společné domácnosti v zemi jednoho z manželů před svatbou je negativním indikativním kritériem svědčícím o úmyslu obejít zákon. Nic takového však z těchto rozsudků, na které odkázal stěžovatel, nevyplývá.

[21] Krajský soud rovněž respektoval judikaturu zabývající se možným porušením čl. 8 Úmluvy, dle které prokázání účelovosti manželství jakýkoliv nepřípustný zásah do rodinného života pojmově vylučuje, neboť v účelovém manželství se osobní ani rodinný život již z podstaty neuskutečňuje (viz rozsudek ze dne 27. 3. 2014, č. j. 10 Azs 9/2014-32, a ze dne 23. 11. 2017, č. j. 7 Azs 326/2017-21). Tato judikatura totiž na daný případ není použitelná, neboť krajský soud dospěl k závěru, že správní orgány nedostatečně prokázaly účelovost manželství.

[22] Přijatelnost kasační stížnosti jako celku pak nemohou založit ani kasační námitky týkající se nesprávného přidělení věci soudci a nekonání jednání. Krajský soud při rozhodování bez nařízení jednání i vyhlášení rozsudku respektoval znění § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2003, č. j. 7 A 38/2001-37) i § 49 odst. 12 s. ř. s. (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2020, č. j. 3 Azs 426/2019-34) a z ničeho tak neplyne, že by se tím dopustil zásadního pochybení, které by *nota bene* mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Stěžovatelova výtka vůči samosoudci, který v projednávané věci rozhodoval, je pak formulována tak, že z ní není zřejmé, zda se jedná o námitku podjatosti či vyjádření pochybností nad dodržováním rozvrhu práce krajského soudu. Lze k ní proto pouze v obecnosti uvést, že případná námitka podjatosti by byla opožděná a nadto důvodem podjatosti soudce nemůže být jeho rozhodovací činnost (k obojímu viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2021, č. j. 5 As 238/2020-67). Přidělení této věci konkrétnímu samosoudci pak vychází naopak z funkčnosti rozvrhu práce a odpovídá pravidlu, podle něhož v případě opakovaného projednání se věc přidělí stejnému soudnímu oddělení.

[23] Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že se krajský soud nijak neodchýlil od judikatury kasačního soudu a nedopustil se ani zásadního pochybení při výkladu hmotného či procesního práva, které by zakládalo přijatelnost kasační stížnosti. Kasační stížnost proto soud odmítl jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[24] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Soud o nákladech nerozhodoval podle § 60 odst. 3 s. ř. s., přestože kasační stížnost odmítl, a to s ohledem na závěry usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS (srov. obdobně usnesení ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28). Stěžovatel ve věci neměl úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobce měl ve věci plný úspěch, má tedy vůči neúspěšnému stěžovateli právo na náhradu nákladů, které v tomto řízení důvodně vynaložil. Náklady sestávají z odměny zástupce žalobce Mgr. Tomáše Verčimáka, který v řízení učinil dva právní úkony, a to převzetí a přípravu zastoupení a sepsání vyjádření ke kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb.,

o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů]. Za tyto úkony náleží odměna ve výši 6.200 Kč [§ 7 bodu 5, § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu] a paušální náhrada hotových výdajů ve výši 600 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Stěžovatel je proto povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 6.800 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

[25] Stěžovatel dne 21. 9. 2022 zaplatil soudní poplatek ve výši 5.000 Kč, přestože je podle § 11 odst. 2 písm. a) zákona č. 549/1999 Sb., o soudních poplatcích, od soudního poplatku osvobozen. Nejvyšší správní soud proto výrokem IV. rozhodl o vrácení zaplaceného soudního poplatku stěžovateli.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. listopadu 2022

JUDr. Ivo Pospíšil
předseda senátu